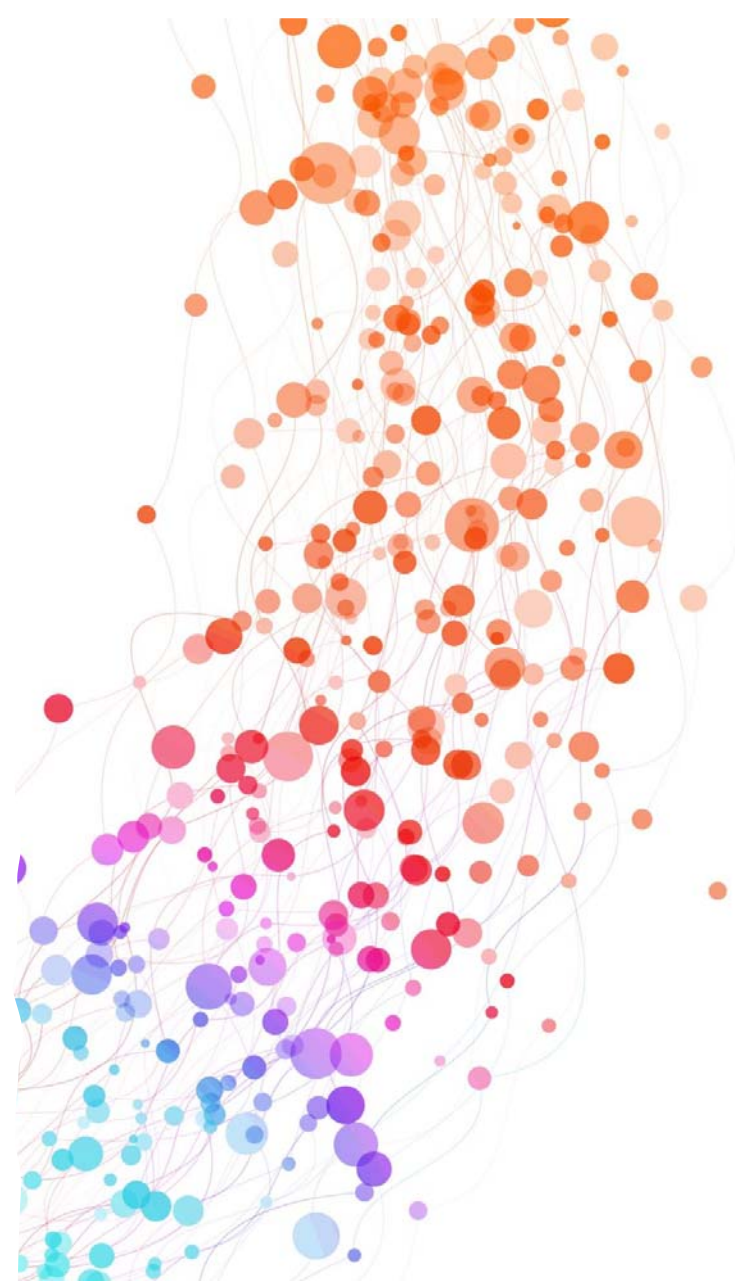

Az MI és a Platformok szabályozása

EOQ 2023. 09. 07

A mesterséges intelligencia szabályozásának aktuális kérdései

MI mindenhol

MI mindenhol

Egészségügy

- Adatbányászati módszerek nagyobb populációkban rejtett összefüggések és mintázatok feltárására
- Pontosabb, célzottabb, személyre szabottabb kezelések, beleértve a gyógyszeradagolást
- Diagnosztika az orvosi képalkotásban
- Folyamatos monitoring egyes betegségek esetén
- Gyógyszerfejlesztés
- Robot-sebészet
- Egészségügyi menedzsment, beleértve a betegségek jobb előrejelzését

Üzlet

- AI a fogyasztói magatartás-minták azonosítása
- Ajánló rendszerek
- Személyre szabott hirdetések
- MI az ügyfélművelés érdekében (chatbotok, automatizált ügyfélszolgálat)

Precíziós mezőgazdaság

- Magvak tenyésztése - A növények növekedésére vonatkozó adatok gyűjtésével az AI segíthet olyan betegségek természetében, amelyek kevésbé hajlamosak a betegségekre és jobban alkalmazkodnak az időjárási körülményekhez.
- A talaj egészségének nyomon követése - Az AI rendszerek kémiai talajelemzéseket végezhetnek, és pontos becsléseket adhatnak a hiányzó tápanyagokról.
- A növények védelme - A mesterséges intelligencia figyelemmel kísérheti a növények állapotát, hogy észrevegye és megjósolja a betegségeket, azonosítsa és távolítsa el a gyomokat, és javasolja a kártevők hatékony kezelését.
- Növénytermesztés - A mesterséges intelligencia hasznos az optimális öntözési minták és tápanyag -felhasználási idők azonosításához, valamint az agronómiai termékek optimális keverékének előrejelzéséhez.
- Betakarítás - A mesterséges intelligencia segítségével automatizálható a betakarítás, és még a legjobb időpont is megjósolható.

Source: GAO. | GAO-20-1289P

MI mindenhol

Logisztika és közlekedés

- MI -vezérelt ellátási lánc menedzsment
- Mesterséges intelligenciával működő robotok a termékek raktározásában és csomagolásában
- Önvezető járművek
 - Magáncélra
 - Tömegközlekedés céljára

Gyártás

- a munkaerő tervezése
- a termékek tervezése
- termelési (robotika)
- együttműködő robotok vagy „cobotok”, amelyek meg értik az utasításokat az emberektől, és produktívan dolgozhatnak mellettük
- a kritikus ipari berendezések előrejelző karbantartása
- a minőség-ellenőrzés, hibás darab előrejelzés

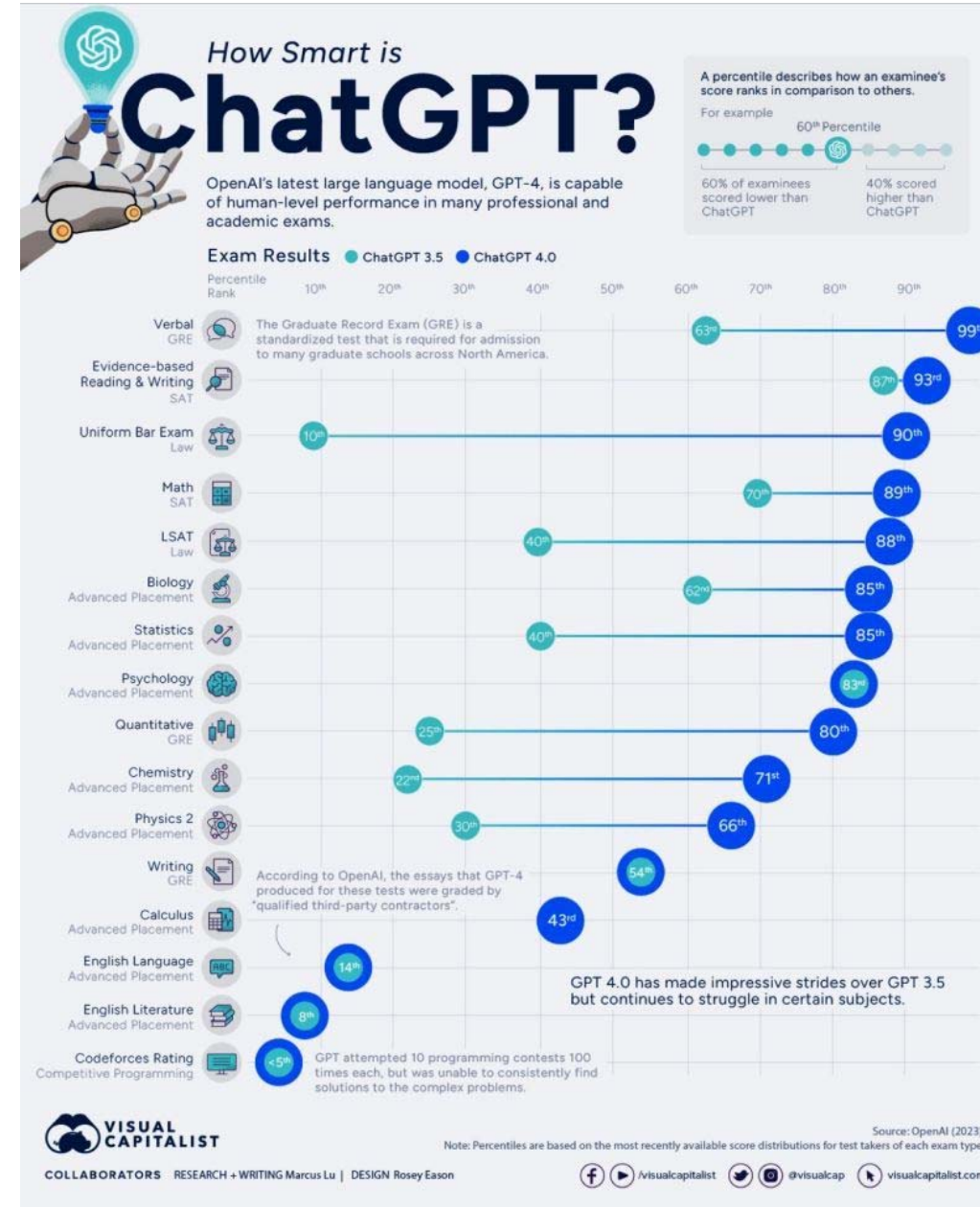
Szolgáltatási szektorok

- Pénzügyi szektor: Robot-tanácsadók
- Jog: jogi tanácsadás, tömeges dokumentumátvizsgálás, dokumentumgenerálás, online automatikus vitarendező rendszerek
- Oktatás: személyre szabott oktatás

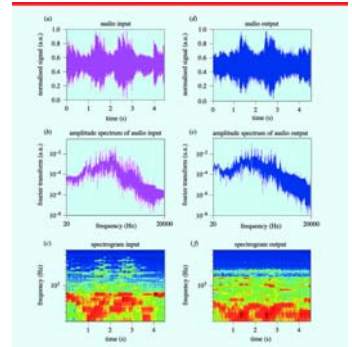
És még itt van a ChatGPT is

- és 4.0-s verziója minden kognitív feladatban a felső kvartilisban végzett
- Pl. USA szövetségi jogi szakvizsga...

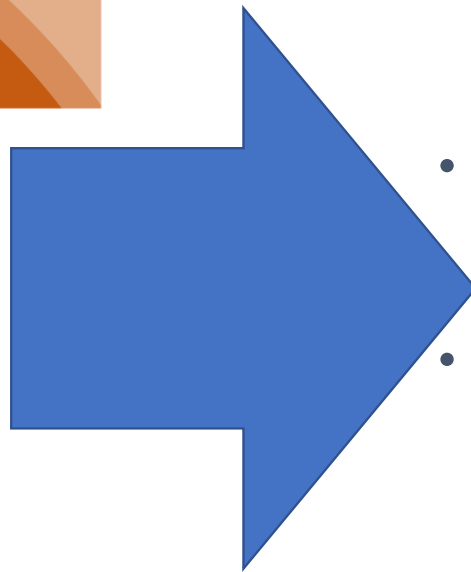
Az MI jelenleg leggyorsabban fejlődő területei

- Gépi érzékelés és jelfeldolgozás (machine perception)
- Robotika – intelligens gépek fejlesztése (autonóm járművek)
- Természetes nyelvfeldolgozás (Natural Language Processing)

Miért akarjuk annyira szabályozni az MI-t?

- A szoftveripar több mint 40 éve működik, és mégis ilyen erős igény
- Az elmúlt években több száz szabályozási kísérlet született.

- **Black-box jelenség.*** A gépi tanulási technológiák a big data jelenséggel együtt olyan AI alkalmazásokat hoznak létre, amelyek kiszámíthatatlan és nem kívánt outputokat generálnak. >>> Ezeket megelőzni és/vagy legalább megmagyarázni kell
- **Algoritmikus averzió.**** olyan hibák, amelyet egy embertől elfogadunk, a géptől nem viselünk el.
- **Over-reliance.***** túlzott támaszkodás az MI-kre. Az ember lusta, ha van aki vezessen helyette, hamar átadja az irányítást
- **Legfőbb ok:** félünk, hogy elveszítjük a kontrollt a saját életünk felett, az MI a „fejünkre nő”.

* e.g. Yavar Bathaee: The Artificial Intelligence Black Box, and the Failure of Intent and Causation, Harvard Journal of Law & Technology Volume 31, Number 2 Spring 2018

** Algorithm Aversion: People Erroneously Avoid Algorithms after Seeing Them Err, Journal of Experimental Psychology: General, 144 (1), 114-126. <http://dx.doi.org/10.1037/xge0000033>

*** e.g. LaGrandeur, K. How safe is our reliance on AI, and should we regulate it?. AI Ethics 1, 93–99 (2021). <https://doi.org/10.1007/s43681-020-00010-7>

A szabályozás módszerei

Reaktív szabályozás: (ex post facto) a sérelmek bekövetkezése után próbálja reparálni a károkat, helyreállítani a jogsértéssel felborult egyensúlyt – magánjogi felelősség, büntetőjogi felelősség, közigazgatási felelősség

Kockázatelkerülő (ex ante) szabályozás: (compliance) főleg megfelelőségi szabályokkal próbálja megelőzni a károkat, a jogsértéseket

Facilitáló szabályozás: intézmények felállításával, projektekkel és programokkal (állami redisztribúcióval) igyekszik elérni egy pozitív célt – pl. több szakember, több projekt

Ex post facto szabályozás : „Robotszemélyiség”, és felelősségi szabályok

Robotszemélyiség

- Kb. 2017-18-ig volt a diskurzus egyik fő eleme
- Az MI „autonómnak látszó” cselekvésre képes – nem lehet felelőssé tenni a programozót, vagy az üzemeltetőt >>> legyen ő maga a felelős
- Rabszolga, háziállat, vétőképtelen személy, „jogi személy” analógiája
- Nagyon hamar kiderült, hogy a veszélyes üzemi felelősséggel (üzembentartó), és kötelező felelősségbiztosítással a probléma kezelhető magánjogilag – büntetőjogilag nem.
- Lekerült a napirendről

Felelősségi szabályok

- Veszélyes üzemi felelősség? – ekkor csak az üzemeltető felelős
- Termékfelelősségi szabályok? – ekkor csak a gyártó
- Hagyományos vétkességi felelősség – új EU-s szabály

Ex post facto szabályozás 2. : automatizált döntéshozatal

- Automatizált döntéshozatal

6. § Kizárólag automatizált adatkezelésen - így különösen profilalkotáson - alapuló, az érintett személyre vagy jogos érdekeire hátrányos vagy az érintettet jelentős mértékben érintő jogkövetkezményekkel járó döntés meghozatalára kizárólag akkor kerülhet sor, ha azt törvény vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusa **kifejezetten lehetővé teszi** és

a) az nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét,

b) az adatkezelő, illetve a megbízásából vagy rendelkezése alapján eljáró adatfeldolgozó az

ba) **érintettet** - kérelmére - **tájékoztatja** a döntéshozatali mechanizmus során alkalmazott módszerről és szempontokról,

bb) érintett kérelmére a döntés eredményét emberi közreműködés alkalmazásával **felülvizsgálja**, valamint

c) arra - törvény vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusának eltérő rendelkezése hiányában - nem különleges adatok felhasználásával kerül sor.

- A probléma az vele, hogy alapvetően közigazgatási döntésekre modellezték – az embereket érintő MI döntések igen szerteágazók, **nem mindegyikre lehet alkalmazni**.

Ex ante szabályozás 2. az
MI kódex

Az európai mesterséges intelligencia kódex

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS
RENDELETE A MESTERSÉGES
INTELLIGENCIÁRA VONATKOZÓ
HARMONIZÁLT SZABÁLYOK (A
MESTERSÉGES INTELLIGENCIÁRÓL
SZÓLÓ JOGSZABÁLY)
MEGÁLLAPÍTÁSÁRÓL ÉS EGYES UNIÓS
JOGALKOTÁSI AKTUSOK
MÓDOSÍTÁSÁRÓL

A Kódex hatálya

- Személyi hatály:
 - szolgáltatók (fejlesztők),
 - akik forgalomba hozzák vagy üzembe helyezik az AI rendszereket
 - az Unión belül található (bárki, aki használja) AI - rendszerek felhasználói
 - olyan mesterséges intelligencia -rendszerek szolgáltatói és felhasználói, akik olyan harmadik országban találhatók, ahol a rendszer által előállított kibocsátást az Unióban használják fel
- Tárgyi hatály
 - A 3. cikkben és az 1. mellékletben meghatározott AI –rendszerek
 - Kivéve az AI rendszereket, amelyeket kizárólag katonai célokra fejlesztettek ki vagy használtak
- Alkalmazhatóság:
 - Alkalmazható: 24 hónappal az elfogadás után

A tárgyi hatály táblázatos formában

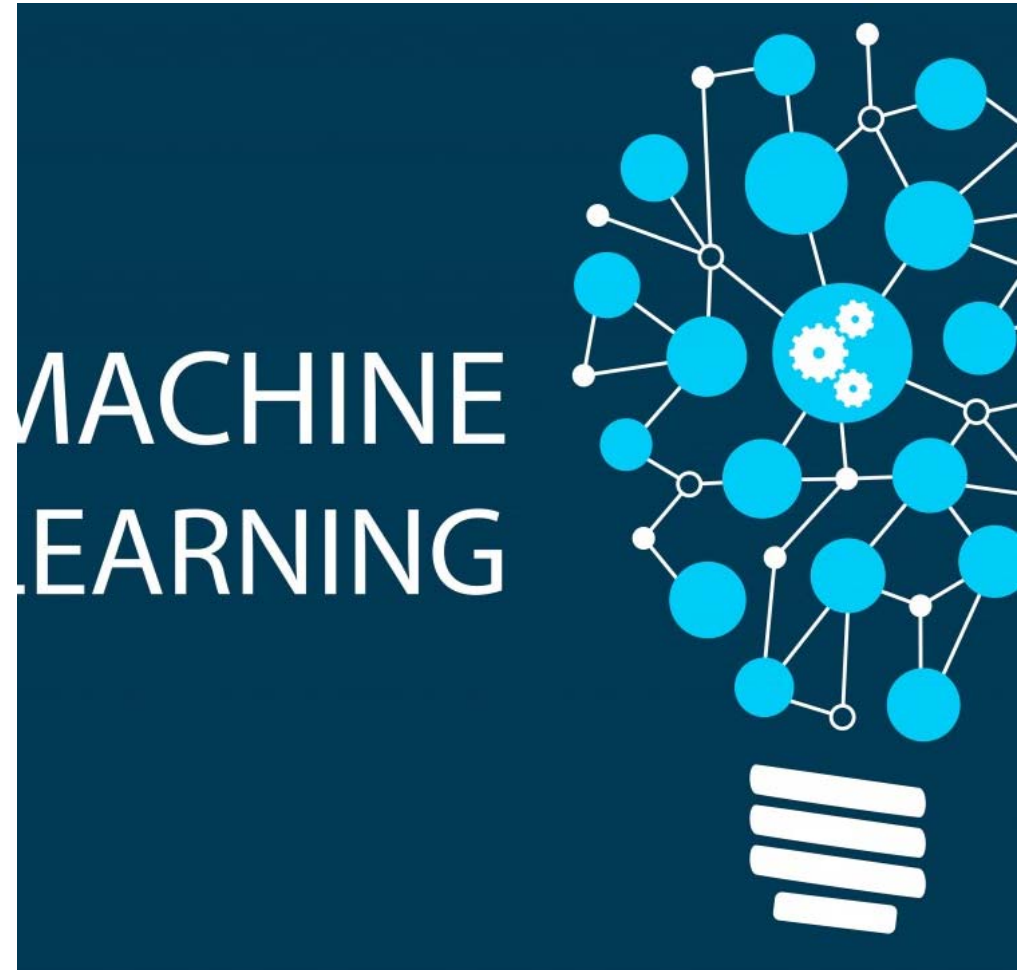
Kategória	Alkategória	Al-alkategória	Definíció, felsorolás helye	Példa	Mi vonatkozik rá?
Tiltott MI-k	-	-	5. cikk	Tudatalatti manipulációt megvalósító MI-k	Teljes jogszabály
Nagy kockázatú MI-k	Termékek	Nagyon magas kockázatú termékek	2 (2) cikk ; II. melléklet B. szakasz	Légijárművek	csak 84. cikk
	-	Alacsonyabb kockázatú termékek	II. melléklet A. szakasz	Gépek, játékok biztonsági rendszerei	Teljes jogszabály
	Egyéb rendszerek		6(2) cikk; III. melléklet	Biometrikus azonosító rendszerek	Teljes jogszabály
Egyéb MI-k	Tájékoztatási kötelezettséggel együttjáró MI-k		52. cikk	Chatbotok	csak 52. cikk
	A jogszabály által nem érintett MI-k	-	-	Minden egyéb MI (pl. platformok rendező algoritmusai)	-

Az MI definíciója a kódex szerint

- A szoftver legfontosabb funkcionális jellemzői alapján
 - olyan szoftver, amelyet az I. mellékletben felsorolt technikák és megközelítések közül egy vagy több alkalmazásával fejlesztettek, és amely **az ember által meghatározott célkitűzések** adott csoportja tekintetében **olyan kimeneteket**, például tartalmat, előrejelzéseket, ajánlásokat vagy döntéseket képes generálni, amelyek **befolyásolják azt a környezetet**, amellyel kölcsönhatásba lépnek;

ÉS az alábbi technikák közül egyet vagy többet használ:

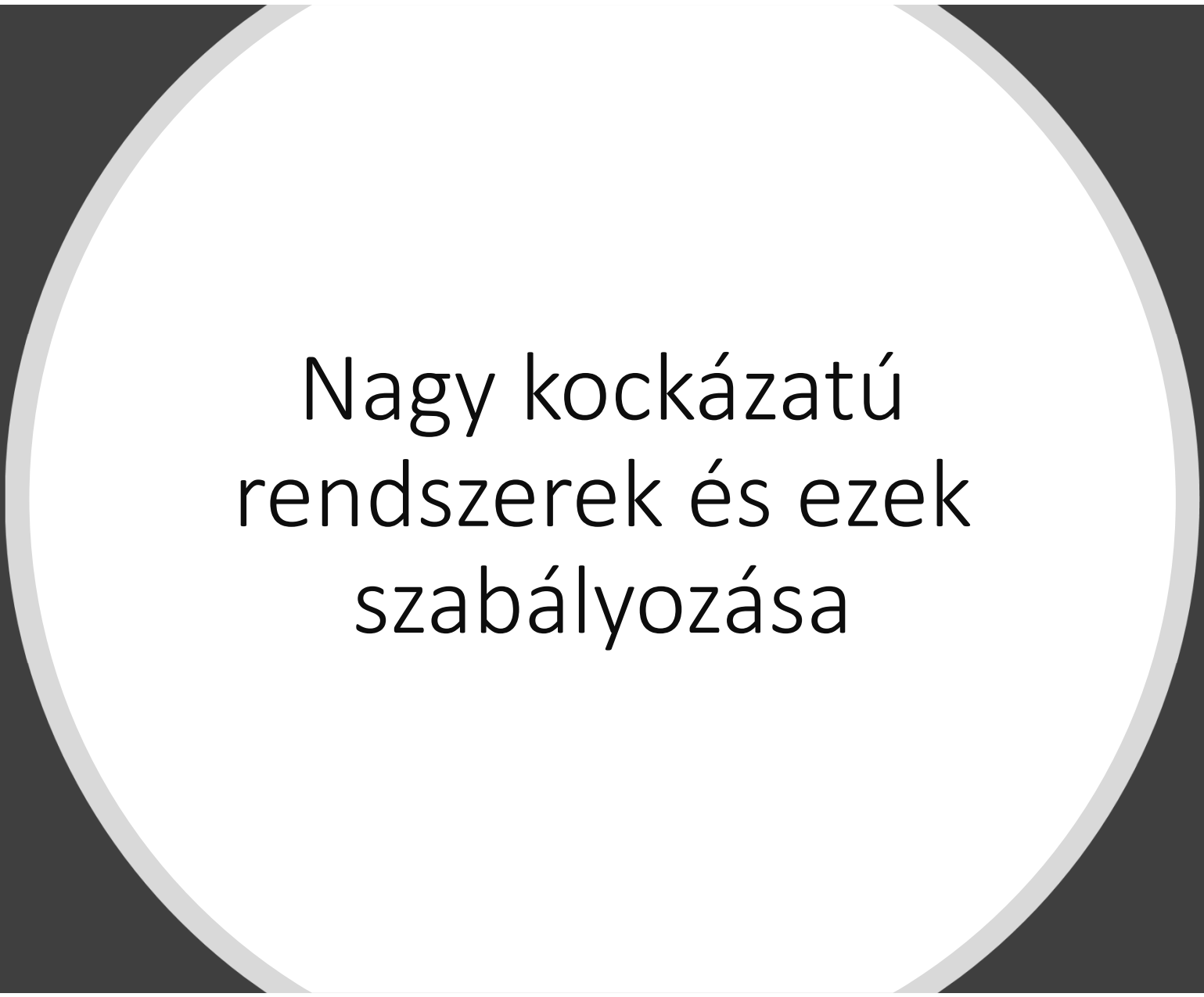
- a) Gépi tanulási megközelítések, ideértve a felügyelt, a felügyelet nélküli és a megerősítő tanulást, a módszerek széles skálájának, többek között a mélytanulásnak az alkalmazásával;
- b) Logikai és tudásalapú megközelítések, beleértve a tudás megjelenítését, az induktív (logikai) programozást, a tudásbázisokat, a következtetőmotorokat, a(z) (szimbolikus) érvelést és a szakértői rendszereket;
- c) Statisztikai megközelítések, Bayes-féle becslés, keresési és optimalizálási módszerek.

Az MI típusai 1. Tiltott MI-k

- amelyek **szubliminális technikákat** alkalmaznak az adott személy tudatán kívül annak érdekében, hogy lényegesen torzítsák egy személy magatartását oly módon, amely e személynek vagy más személynek testi vagy lelki károsodást okoz vagy okozhat;
- amelyek a személyek egy meghatározott csoportjának életkor, testi vagy szellemi fogyatékoság miatt fennálló **valamilyen sebezhetőségét kihasználják** annak érdekében, hogy torzítsák az adott csoporthoz tartozó személy magatartását oly módon, amely e személynek vagy más személynek testi vagy lelki károsodást okoz vagy okozhat;
- természetes személyek **megbízhatóságának értékelésére** vagy osztályozására egy bizonyos időszakon keresztül, közösségi magatartásuk, illetve ismert vagy előre jelzett személyes vagy személyiségi tulajdonságok alapján, oly módon, hogy az a) hátrányos bánásmóddhoz vezet olyan kontextusban, amelynek nincsen köze az adatgyűjtéshez b) aránytalan hátrányokhoz vezet
- „**valós idejű**” **távoli biometrikus azonosító rendszerek használata** a nyilvánosság számára hozzáférhető helyeken bűnüldözési célokból, kivéve, ha és amennyiben az ilyen használat az alábbi célok egyikéhez feltétlenül szükséges: a) potenciális áldozatok felderítése b) vészhelyzet terrortámadás c) súlyos bűncselekmények elkövetőinek felderítése

Nagy kockázatú rendszerek és ezek szabályozása

MI-k típusai 2. – nagy kockázatú rendszerek 1.

Nagyon magas kockázatú termékek és közepes kockázatú termékek

Nagyon magas kockázatú termékek

- Légijárművek, járművek, mezőgazdasági gépek, stb. biztonsági komponensei
- Valójában **ezekre nem vonatkozik az MI kódex**, csak az a szabály, hogy a Bizottság rendszeresen értékeli a terméklistákat

Közepes kockázatú termékek

- Gépek, játékok felvonók biztonsági rendszerei
- A teljes kódex vonatkozik rájuk

MI-k típusai 2. – nagy kockázatú rendszerek 2. Egyéb nagy kockázatú rendszerek 1.

1. Természetes személyek biometrikus azonosítása és kategorizálása:

a) természetes személyek „valós idejű” és „nem valós idejű” távoli biometrikus azonosítására szolgáló MI-rendszerek.

2. A kritikus infrastruktúra irányítása és működtetése:

a) a közúti forgalom irányításában és működtetésében, valamint a víz-, gáz-, fűtési és villamosenergia-szolgáltatás során biztonsági alkatrészként használt MI-rendszerek.

3. Oktatás és szakképzés:

a) a természetes személyek oktatási és szakképzési intézményekhez való hozzáféréseinek vagy hozzárendelésének meghatározására szolgáló MI-rendszerek;

b) az oktatási és szakképzési intézmények hallgatóinak értékelésére, valamint az oktatási intézményekbe való felvételhez általában szükséges tesztek résztvevőinek értékelésére szolgáló MI-rendszerek.

4. Foglalkoztatás, a munkavállalók irányítása és az önfoglalkoztatáshoz való hozzáférés:

a) természetes személyek toborzására vagy kiválasztására, különösen az üres álláshelyek meghirdetésére, a pályázatok előszűrésére vagy szűrésére, valamint a jelöltek interjúk vagy tesztek során történő értékelésére szolgáló MI-rendszerek;

b) olyan MI-rendszerek, amelyeknek célja a munkával kapcsolatos szerződéses kapcsolatok előmozdítására és megszüntetésére vonatkozó döntések meghozatala, a feladatok kiosztása, valamint az ilyen kapcsolatokban részt vevő személyek teljesítményének és magatartásának nyomon követése és értékelése.

MI-k típusai 2. – nagy kockázatú rendszerek 2. Egyéb nagy kockázatú rendszerek 2.

5. Az alapvető magánszolgáltatásokhoz, valamint a közszolgáltatásokhoz és előnyökhöz való hozzáférés és ezek igénybevétele:

- a) olyan MI-rendszerek, amelyeket hatóságok vagy hatóságok nevében használnak a természetes személyek állami segítségnyújtási **ellátásokra** és szolgáltatásokra való jogosultságának értékelésére, valamint az ilyen ellátások és szolgáltatások nyújtására, csökkentésére, visszavonására vagy visszaigénylésére;
- b) a természetes személyek **hitelképességének** értékelésére vagy hitelpontszámuk megállapítására szolgáló MI-rendszerek, kivéve a kis méretű szolgáltatók által saját használatra üzembe helyezett MI-rendszereket;
- c) olyan MI-rendszerek, amelyeket a **vészhelyzeti első reagálási szolgáltatások** – többek között tűzoltók és orvosi segítségnyújtás – biztosítására vagy a kiküldésük elsőbbségének megállapítására használnak.

6. Bűnüldözés:

- a) olyan MI-rendszerek, amelyeket a bűnüldöző hatóságok a természetes személyekre vonatkozó **egyedi kockázatértékelések** elvégzésére használnak annak értékelése céljából, hogy egy természetes személy milyen kockázatot jelenthet a bűncselekmény elkövetése vagy újbóli elkövetése, illetve a bűncselekmények esetleges áldozatává válás szempontjából;
- b) a bűnüldöző hatóságok által **poligráfként** és hasonló eszközként való használatra vagy természetes személyek érzelmi állapotának észlelésére szolgáló MI-rendszerek;
- c) a bűnüldöző hatóságok által az 52. cikk (3) bekezdése értelmében vett **deepfake-ek** felderítésére szolgáló MI-rendszerek;
- d) a bűnüldöző hatóságok által a bűncselekményekkel kapcsolatos nyomozás vagy büntetőeljárás során **a bizonyítékok megbízhatóságának** értékelésére használt MI-rendszerek;
- e) olyan MI-rendszerek, amelyeket a bűnüldöző hatóságok a természetes személyekre vonatkozó, az (EU) 2016/680 irányelv 3. cikkének (4) bekezdése szerinti **profilalkotás** alapján vagy természetes személyek vagy csoportok személyiségbeli jellemzőinek és tulajdonságainak vagy múltbeli bűnöző magatartásának értékelése alapján tényleges vagy potenciális bűncselekmények előfordulásának vagy megismétlődésének előrejelzésére használnak;
- f) olyan MI-rendszerek, amelyeket a bűnüldöző hatóságok a természetes személyekre vonatkozó, az (EU) 2016/680 irányelv 3. cikkének (4) bekezdése szerinti profilalkotás céljára használnak a bűncselekmények felderítése, a nyomozás vagy a vádeljárás lefolytatása során;
- g) a természetes személyek vonatkozásában a bűncselekmények elemzésére szolgáló olyan MI-rendszerek, amelyek lehetővé teszik a bűnüldöző hatóságok számára a **különböző adatforrásokban vagy különböző adatformátumokban rendelkezésre álló, összetett és egymással nem összefüggő nagy adathalmazokban** való keresést az adatokban megfigyelhető ismeretlen minták azonosítása vagy rejtett összefüggések feltárása érdekében.

MI-k típusai 2. – nagy kockázatú rendszerek 2. Egyéb nagy kockázatú rendszerek 3.

7.Migráció, menekültügy és határellenőrzés:

a)olyan MI-rendszerek, amelyeket az illetékes hatóságok **poligráfként** és hasonló eszközként vagy a természetes személyek érzelmi állapotának észlelésére használnak;

b)olyan MI-rendszerek, amelyeket az illetékes hatóságok a valamely tagállam területére belépett vagy oda belépni szándékozó természetes személy **által jelentett kockázat** – beleértve a biztonsági kockázatot, az irreguláris bevándorlás kockázatát vagy az egészségügyi kockázatot – értékelésére használnak;

c)az illetékes hatóságok által a természetes személyek **úti okmányai és támogató dokumentumai** hitelességének ellenőrzésére, valamint a biztonsági jellemzőik ellenőrzése révén a nem eredeti okmányok felismerésére szolgáló MI-rendszerek;

d)olyan MI-rendszerek, amelyek célja, hogy segítséget nyújtsanak az illetékes hatóságoknak a menedékjog iránti kérelmek, a vízumkérelmek és a tartózkodási engedélyek iránti kérelmek, valamint a jogállást kérelmező természetes **személyek jogosultságával kapcsolatos panaszok** kivizsgálásához.

8.Igazságszolgáltatás és demokratikus folyamatok:

a)olyan MI-rendszerek, amelyek célja, hogy segítsék az igazságügyi hatóságokat a **tények és a jog kutatásában és értelmezésében**, valamint a jog konkrét tényállásra történő alkalmazásában.

A magas kockázatú
rendszerekre
vonatkozó
követelmények (7
követelmény)

Kockázatkezelési rendszer

Adatok és adatkormányzás

Műszaki dokumentáció

Nyilvántartás

Átláthatóság és a felhasználók tájékoztatása

Emberi felügyelet

Pontosság, stabilitás és kiberbiztonság

Platformsabályozás

MI a baj a platformokkal, miért kell őket szabályozni?

Jogi problémák 1. – alkotmányjogi problémák

- A platformok teljesen átalakították a nyilvánosság szerkezetét – „cheap speech” – bárki kiléphet a nyilvánosság elé.
- A hagyományos kapuőrök – pl. a szerkesztők, szerkesztőségek elvesztették kontrolláló szerepüket
- Kaszkádhatás: nagyon gyorsan végigszárgul az információ az online téren
- Egyre aggasztóbb véleménybuborékok alakulnak ki – nem találkozunk másfajta véleményekkel
- Tömeghisztériák, álhírek, erőszakba torkolló gyűlöletbeszéd

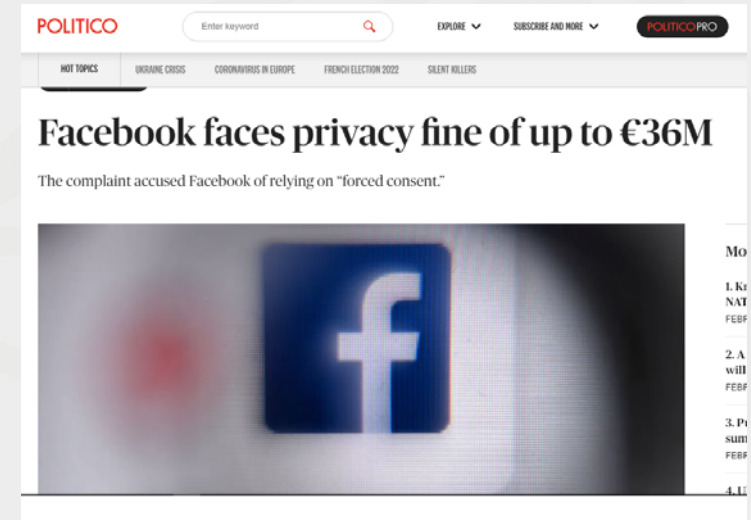

Jogi problémák 2. – a szólásszabadság magánszabályozása

- A platformok csak közvetítő szolgáltatók
- Felelősségük: értesítésre eltávolítási – nem kötelesek monitorozni és szűrni
- E-ker Irányelv és E-ker törvény (2001)
- Ugyanakkor: a kezdetektől önként vállaltan szűrnek: erőszakos tartalmak, bűncselekmények, gyűlöletbeszéd
 - Részben MI-vel, részben moderátorokkal
- Saját szabályzatuk van
- A szűrés olykor igencsak megkérdőjelezhető eredményekre vezet
 - A FB és a Twitter örökre (!) kitiltotta az USA elnökét

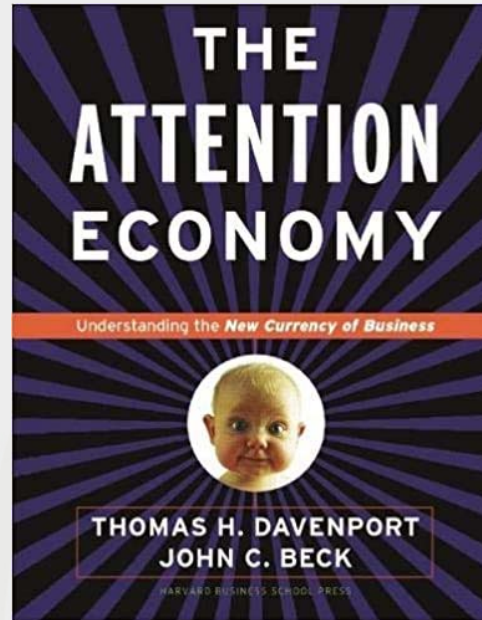
Jogi problémák 3. – az adatvédelem nem a platformokra lett kitalálva

- Hagyományos adatvédelem – állami és magán-adatbázisok világára lett kitalálva, ahová önként adjuk meg az adatainkat.
- Informált hozzájárulás, célhoz kötöttség, adattakarekosság elvei – a platformok több tízezer adatpontot gyűjtenek és mikrotargetálnak – erre lehetetlen alkalmazni
- Folyamatos bírságolás zajlik ezen a területen (is).
- Google: elfeledtetéshez való jog – González ügy, ma már része az adatvédelmi jognak. Nagyon nehéz betartani
- Kontrolláhatatlan, hogy milyen adatokat gyűjtenek és ezt mire használják. (pl. az ún. mikrotargetingre, amikor teljesen személyre szabják az üzenetet).

Jogi problémák 4. – Az adat nem „dolog”

- A platform olyan jószágokat monetarizál, amelyek a klasszikus polgári jog szerint nem „jószágok”
- Ilyen a figyelem, az online aktivitás a tarsas térben – pl. elismerés – „like” stb.
- És mindezek „hordozóanyaga” a személyes adat
- Egyáltalán magánjogi szerződés az, amit a platformmal kötünk?
- Mi az adat? Egyelőre a gazdálkodók által összegyűjtött adatoknak nincsen „tulajdonszerű” védelme, mert a személyes adat alapjogias konstrukciója ezt felülírja.

Jogi problémák 5. Diszruptív (romboló) hatások a hagyományos iparágakban

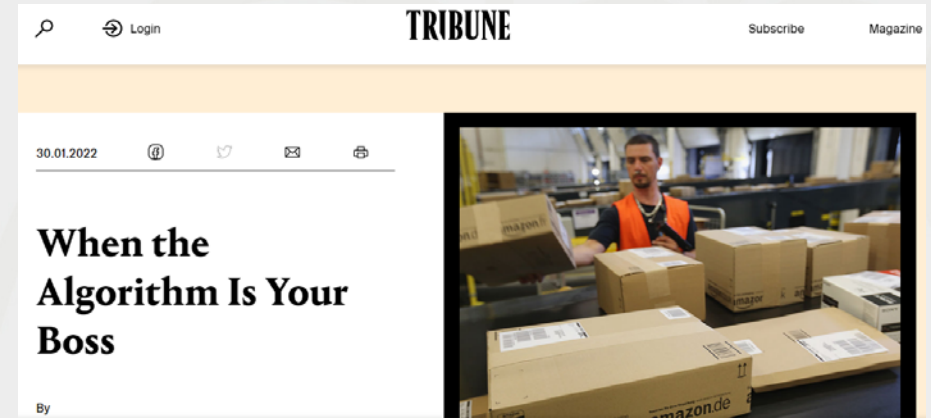
- **Valódi versenyelőny és hatékonyságjavulás:**
 - Hatékonyabb, mert a bürokratikus koordinációt algoritmikussal helyettesíti: a taxi esetén nem kell fizetni a taxitársaság költségeit
 - Azelőtt kihasználatlan erőforrásokat használ ki: a nem lakott lakást, a garázsban álló autót
- **Szürke zóna:**
 - A platformokon szolgáltatóknak nem kell betartaniuk azokat az előírásokat, amelyeket egy hotelnek vagy taxitársaságnak be kell. Ezek közül vannak olyan előírások amelyek feleslegesek, de vannak amelyek nem – pl. baleset-, tűz-, egészségvédelem
 - Néhány platform egyszerűen „élősködik” a piac más résztvevőin, vagy a közösségen – pl. a rövid távú lakáskiadók a város erőforrásait használják
- **Csak látszatelőny:** nem fizet adót. Ez csak látszatelőny, olyan mint a csempészett cigaretta, vagy a szókített olaj árelőnye.
- **A szabályozás kihívása:** megőrizni a valódi előnyöket úgy, hogy megszüntetjük az élősködést és a szabályok megkerülését.

Jogi problémák 6. A vállalkozások kiszolgáltatottsága

- Egyes vállalkozások teljesen kiszolgáltatottak lettek pl. a keresőmotoroknak, vagy a szállásplatformoknak
- Egy apró változás az algoritmusban és a vállalkozás eltűnt a radarról
- Nincsenek írásos szerződések, csak elektronikus regisztráció
- Mi alapján tiltanak ki, rangsorolnak lejjebb? A szabályok teljes átláthatatlansága.
- Munkavállaló, vagy vállalkozó?

Jogi problémák 7. Dolgozó, vagy vállalkozó?

- Háromoldalú jogviszony – a platform csak közvetít
- Algoritmikus menedzsment problémája – amikor egy algoritmus a főnököm
- Dehumanizáló, minimális munkajogi védelem sincsen
- Ugyanakkor: sokaknak előnyös, akik csak „beugranak” dolgozni

Jogi problémák 8. A fogyasztók kiszolgáltatottsága

- A szolgáltató is magánszemély, nem vállalkozás – ezért a fogyasztói szerződések szabályait nem lehet alkalmazni (még akkor sem, ha pl. egy kvázi-szállodát, vagy autók tucatjait működtető vállalkozóról van szó) – a platform pedig nem nyújt szolgáltatást.
- A platformok gyakran ingyenesek – az adatainkkal és a figyelmünkkel fizetünk.
- Diszkriminációval összefüggő problémák – ugyanez a gond – magánviszonyok közt nem követelhető meg az alkotmányos elvek betartása (vagy mégis)

Jogi problémák 9. Új monopóliumok kialakulása és externáliák

- Diszruptív, a piacokra gyakorolt hatások: hálózati hatás, gyorsan monopolizálódó piacok:
 - AirBnB esetén: a bérlakás piac összeomlása
 - Közösségi média, keresőmotorok: hirdetési bevételek elszívása a valódi tartalomelőállítók elől – „élősködés” a tartalomelőállítókön
 - Személyfuvarozás: hagyományos taxitársaságok kiszorulása: baj ez egyáltalán?
- Negatív externáliák:
 - Közösségi média: a nyilvánosság hagyományos tereinek beszűkülése, a kapuőrök eltűnése, „olcsó beszéd”, visszhangszoba, álhírek, gyűlöletbeszéd, éles polarizálódás
 - AirBnB: Bizonyos városrészek túlterhelése: „élősködés” a városon, a társasházon, a közösségen

A DSA és DMA platform- fogalma

Digital Services Act

- 2.h) „«online platform»: olyan tárhelyszolgáltató, amely a szolgáltatás igénybe vevőjének kérésére információkat tárol és nyilvánosan terjeszt
- 25. „Online óriásplatform”: „havonta átlagosan legalább 45 millió aktív felhasználónak kínálja szolgáltatásait az Unióban”

Digital Markets Act

- „Alapvető platformszolgáltatás”: a) online közvetítő szolgáltatás; b) online keresőprogram; c) online közösségi hálózati szolgáltatás; d) videomegosztóplatform-szolgáltatás; e) számfüggetlen személyközi hírközlési szolgáltatás; f) operációs rendszer; g) felhőszolgáltatás; h) hirdetési szolgáltatás
- Kapuőr:
- a) jelentős hatást gyakorol a belső piacra; b) olyan alapvető platformszolgáltatást működtet, amely fontos kapuként szolgál az üzleti felhasználók számára a végfelhasználók eléréséhez; valamint c) állandósult és tartós pozíciót élvez műveletei során, vagy a közeljövőben várhatóan ilyen pozícióra tesz szert.

A DSA fogalomrendszere

Az online szolgáltatók kötelezettségei a DSA alapján

	Közvetítői szolgáltatások	Tárhely- szolgáltatások	Online platformok	Óriás- platformok
Új kötelezettségek	<i>(halmozott kötelezettségek)</i>	<i>(halmozott kötelezettségek)</i>	<i>(halmozott kötelezettségek)</i>	<i>(halmozott kötelezettségek)</i>
Átláthatósági jelentéstétel	•	•	•	•
Az alapvető jogok megfelelő figyelembevételén alapuló szolgáltatási feltételek	•	•	•	•
Együttműködés tagállami hatóságokkal végzések/határozatok alapján	•	•	•	•
Kapcsolattartási pontok és szükség esetén jogi képviselő	•	•	•	•

	Közvetítői szolgáltatások	Tárhely- szolgáltatások	Online platformok	Óriás- platformok
Új kötelezettségek	<i>(halmozott kötelezettségek)</i>	<i>(halmozott kötelezettségek)</i>	<i>(halmozott kötelezettségek)</i>	<i>(halmozott kötelezettségek)</i>
Bejelentési-cselekvési mechanizmus, a felhasználók tájékoztatására irányuló kötelezettség		•	•	•
Bűncselekmények bejelentése		•	•	•
Panaszkezelési és jogorvoslati mechanizmus, alternatív vitarendezés			•	•
Megbízható bejelentők			•	•
Visszaélésszerű bejelentések és viszontbejelentések elleni intézkedések			•	•

	Közvetítői szolgáltatások	Tárhely- szolgáltatások	Online platformok	Óriás- platformok
Új kötelezettségek	<i>(halmozott kötelezettségek)</i>	<i>(halmozott kötelezettségek)</i>	<i>(halmozott kötelezettségek)</i>	<i>(halmozott kötelezettségek)</i>
Speciális kötelezettségek a piacterek számára, pl. harmadik fél szolgáltatók átvilágítása („Ismerd az üzleti ügyfeledet”), megfelelést biztosító kialakítás, véletlenszerű ellenőrzések			•	•
A gyermekeknek szóló és a felhasználók sajátos jellemzőin alapuló célzott hirdetések tilalma			•	•
Az ajánlórendszerek átláthatósága			•	•
Az online hirdetések átláthatóságának biztosítása a felhasználók számára			•	•

	Közvetítői szolgáltatások	Tárhely- szolgáltatások	Online platformok	Óriás- platformok
Új kötelezettségek	<i>(halmozott kötelezettségek)</i>	<i>(halmozott kötelezettségek)</i>	<i>(halmozott kötelezettségek)</i>	<i>(halmozott kötelezettségek)</i>
Kockázatkezelési kötelezettségek és válságreakálás				•
Külső és független ellenőrzés, megfelelést támogató belső szervezeti egység és nyilvános elszámoltathatóság				•
Lehetőség a felhasználók számára, hogy elutasítsák a profilalkotással személyre szabott tartalomajánlást				•
Adatok megosztása a hatóságokkal és a kutatókkal				•
Magatartási kódexek				•
Együttműködés a válságreakálás terén				•